

Oponentský posudok dizertačnej práce Mgr. Viktora Fuglíka

Elektronické portfolio jako prostředek podpory evaluace a sebahodnocení žáků

Predložená dizertačná práca sa venuje otázkam implementácie elektronických žiackych portfólií do reálnej výučby, s dôrazom na ich využitie z hľadiska hodnotenia a sebahodnotenia žiakov. Je zostavená z štyroch častí a súboru príloh. V úvodnej časti doktorand prezentuje svoj dizertačný projekt – jasne, zrozumiteľne a korektne. Potom nasledujú dve kľúčové časti práce obsahujúce (a) študijnú a teoretickú časť a (b) časť prezentujúcu empirický výskum v teréne. V závere doktorand kvalitne sumarizuje svoje výskumné zistenia.

Tému dizertačnej práce považujem v kontexte študijného odboru Pedagogika za aktuálnu a významnú. Použitie výskumné stratégie, a to kombinovaný kvalitatívny a kvantitatívny dizajn, sú zvolené vhodne a použité prevažne korektne.

Doktorand si vo svojej dizertačnej práci stanovil hlavný výskumný cieľ a k nemu sedem výskumných otázok, ktoré potom vyjadril v tvare siedmich čiastkových cieľov. Na prvé tri výskumné otázky hľadá odpovede v študijno-teoretickej časti práce, na zvyšné potom v časti empiricko-výskumnej.

Prácu som preštudoval s chuťou a záujmom a úprimne môžem konštatovať, že som sa pri tom veľa naučil. Na práci si vážim jej formu a štruktúru, a to najmä v kapitole 2, v prvej časti kapitoly 3 a prevažne aj v kapitole 4. Oslovila ma voľba témy a výskumného problému a vítam skutočnosť, že táto problematika z oblasti informatizácie regionálneho vzdelávania si našla priestor v pedagogike.

K práci mám niekoľko vecných i kritických pripomienok:

- Zaujala ma poznámka v časti 3.2.2 o vhodnosti použitia e-portfólia v práci so žiakmi so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Je mi ľúto, že sa doktorand tejto téme ďalej nevenoval detailnejšie, aj keď dôvodom, samozrejme, rozumiem (rozsah výskumnej problematiky je už aj tak enormný).
- Jazyková úroveň dizertácie – po stránke syntaktickej i sémantickej – je kolísavá. V kapitolách a podkapitolách 1, 2, 3.1 a 3.2 je skoro bezchybná, prevažne vynikajúca. Potom od časti 3.3.3 som už bol menej spokojný, o.i. aj preto, že sa tu začínajú sypať odborné informatické pojmy súvisiace s technickou stránkou implementácie rôznych prostredí na podporu e-portfólií, niekedy zrejme až zbytočne a bez náležitého vysvetlenia. K drobným, aj keď nie celkom zriedkavým preklepom a gramatickým chybám sa nebudem vyjadrovať.
- K študijno-teoretickej časti mám jednu vážnejšiu výhradu: Aj keď je zaujímavá a rozsiahla, niekedy mi pripadá ako zoznam rôznych zdrojov (napr. pri prezentácii národných a medzinárodných projektov, ktoré v nedávnej minulosti skúmali podobnú problematiku). Autor často konštatuje, že projekt priniesol výsledky tak a onak zamerané, ale konkrétne výsledky sa nedozviem. Okrem toho mám viackrát pocit, že sa tu miešajú zdroje zo sveta pedagogického a zo sveta podnikového či firemného. Namiesto viacerých technických častí, ktoré nie sú celkom informatívne, by som radšej videl spôsoby nasadenia e-portfólií do vyučovania na základnej a strednej škole, konkrétne zistenia iných autorov a iných výskumných výsledkov. A ešte jeden nedostatok: Ak sa doktorand rozhodne použiť na zodpovedanie niektorých výskumných otázok teoretické metódy, potom štúdium vedeckej a odbornej literatúry môžeme považovať iba za etapu zberu dát. Po nich však musí nasledovať analýza, ktorá sumárne prezentuje všetky uvedené zistenia a pretaví ich do korektných odpovedí na zvolené výskumné otázky (ktoré potom ešte validuje iným spôsobom). Takýto analytický záver študijno-teoretickej časti mi v práci chýbal.
- Empirická časť práce je skutočne zaujímavá a prínosná. Skrýva sa za ňou veľa netriviálneho výskumnej a implementačnej práce. Mám tu však niekoľko nejasností, napr.:

- v dotazníkovom výskume pre učiteľov figurovalo 16 respondentov, niektoré výsledky ste však vyjadrili v hodnotách 24%, 26%, 15%, 23%... nerozumiem, ako môže vzniknúť takáto kvantifikácia pri počte respondentov 16,
  - zobrazovanie výsledkov validačného dotazníka v časti 4.2.4, napr. na grafoch č. 25, 26 a 27 sa mi zdá byť vzhľadom na informačný obsah zbytočne rozmerné (priestorovo),
  - chcel by som pochváliť časť 4.1.4, ktorá prezentuje kvalitnú analýzu predchádzajúcich zistení, a tiež časť 4.2.5, ktorá sumarizuje výsledky akčného výskumu.
- Kým zoznam použitej literatúry je pomerne široký a kvalitný a obsahuje primeraný počet moderných aktuálnych publikácií z domácej a svetovej literatúry, vlastné publikácie doktoranda majú pomerne lokálny “dosah” (semináre a konferencie v Nitre, Brne a Prahe). Dôrazne nabádam doktoranda, aby sa snažil presadiť so svojimi výskumnými výsledkami (týmto a budúcimi) v skutočnej medzinárodnej literatúre, či už konferenčnej, alebo v lepšom prípade časopiseckej, a v anglickom jazyku.

Otázky pre doktoranda, ktoré by mal kvalifikovane zodpovedať pri obhajobe svojej práce:

- Mám určité pochybnosti o tom, či v prípade vášho výskumného projektu skutočne išlo o využitie akčného výskumu. Uveďte, prosím, základné charakteristiky akčného výskumu a pokúste sa obhájiť, že ste v empirickej časti vášho výskumu skutočne použili práve tento dizajn.
- Vysvetlite mi, prosím, použitie Likertovej stupnice (v časti 4.2.4, najmä od strany 105). Ak ponúkate hodnotenie od 1 (čo je úplný súhlas) po 5 (čo je úplný nesúhlas), vysvetlite mi význam zistení z nasledujúcich strán, kde sa získané hodnoty väčšinou pohybujú medzi 2,6 až 3,8, iba výnimočne sú lepšie než 2,5 a nikdy nie lepšie než 2,13... Znamená to, že skoro v každom aspekte boli žiacke odpovede okolo neutrálnej hodnoty 3, často však až v „zápornej“ polovici intervalu? Napr. pre otázky 32 a 33 o ďalšom rozvíjaní svojho portfólia sú zistenia 3,7 a 3,26, teda od neutrálnej polohy mierne vpravo... Rozumiem týmto výsledkom správne?
- Na ktorom stupni formálneho vzdelávania by sa podľa vás malo začať (v súčasnosti, v našich reálnych – a nie ideálnych – podmienkach) používať e-portfólio a ako, s ktorými jeho funkciami či metodickými postupmi?

Zvolenú tému dizertačného projektu, použité metodické postupy doktoranda a získané výsledky považujem za prevažne korektné, zaujímavé, rozvíjajúce modernú pedagogiku a inšpiratívne pre ďalší výskum, ktorý túto úvodnú výskumnú sondu do oblasti e-portfólií rozpracuje detailnejšie v jej jednotlivých aspektoch. Ciele práce považujem za splnené a jej výsledky za originálne a pôvodné. Odporúčam, aby budúci doktorandi, ktorí sa budú prípadne zaoberať podobnou výskumnou problematikou, zväzili využitie nového výskumného dizajnu, ktorý sa nazýva *výskum vývojom* (design-based research). Je blízky akčnému výskumu, ale za cieľ si kladie vyslovenie určitej teórie a zároveň iteratívne vytvorenie novej pedagogickej intervencie. Za takúto intervenciu môžeme v podobnom prípade považovať napr. implementáciu e-portfólia ako nového prostriedku hodnotenia a prezentácie žiakov.

Po detailnom preštudovaní predloženej dizertačnej práce *Elektronické portfolio jako prostředek podpory evaluace a sebehodnocení žáků* v študijnom programe a študijnom odbore Pedagogika navrhujem uchádzačovi – v prípade úspešnej a presvedčivej obhajoby – udeliť vedecko-akademickú hodnosť PhD.